

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 245/2023-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Ivana Fiačana a Petra Molnára (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného JUDr. Dušanom Ivanom, advokátom, Pri suchom mlyne 6, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu v Slovenskej republiky sp. zn. 2To/4/2021 z 26. apríla 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2To/4/2021 z 26. apríla 2022 **boli porušené** základné práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2To/4/2021 z 26. apríla 2022 **zrušuje a vec vracia** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **758,53 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **nevychováje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 2. septembra 2022 namieta porušenie svojich základných práv zaručených čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „dohovor“) a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto rozhodnutia. Ústavnému súdu zároveň navrhuje, aby uvedené rozhodnutie, ako aj ďalšie

predchádzajúce rozhodnutia všeobecných súdov zrušil a vrátil jeho vec všeobecnému súdu na nové konanie a priznal mu tiež náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Špecializovaného trestného súdu z 11. októbra 2019 (ďalej len „oslobodzujúci rozsudok“) oslobodený spod obžaloby podanej pre zločin prijímania úplatku. Uvedený rozsudok Špecializovaného trestného súdu bol zrušený uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2To/12/2019 z 25. augusta 2020 (ďalej len „zrušujúce uznesenie“) a vec bola vrátená prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Špecializovaný trestný súd následne rozsudkom sp. zn. BB-3T/10/2019 z 10. decembra 2020 (ďalej len „odsudzujúci rozsudok“) uznal sťažovateľa vinným zo spáchania pokračovacieho zločinu prijímania úplatku, za čo mu uložil trest odňatia slobody vo výmere piatich rokov a tiež peňažný trest vo výške 10 000 eur. Odvolanie sťažovateľa podané proti odsudzujúcemu rozsudku bolo zamietnuté uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2To/4/2021 z 26. apríla 2022 (ďalej len „namietané uznesenie“).

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti predostiera tvrdenie, že najvyšší súd vo svojom zrušujúcom uznesení vykonal odlišné vyhodnotenie dôkazov s inými závermi porovnaním s oslobodzujúcim rozsudkom Špecializovaného trestného súdu, pričom prvostupňovému súdu nenariadil vykonať akékoľvek doplnenie dokazovania. Namieta, že najvyšší súd uvedeným postupom neprípustne autoritatívnym spôsobom oktrojoval prvostupňovému súdu spôsob hodnotenia dôkazov a z neho vyplývajúce skutkové závery, v zmysle ktorých sa oba skutky stali a sťažovateľ je vinný z ich spáchania. Podľa jeho názoru sa Špecializovaný trestný súd následne, vychádzajúc z princípu záväznosti právnych názorov formulovaných odvolacím súdom, iba mechanicky priklonil k skutkovej verzii potvrdzujúcej vinu sťažovateľa, a to bez akéhokoľvek bližšieho odôvodnenia svojich „nových“ skutkových záverov. Uzatvára argumentáciu a dôvodí, že napriek tomu, že vzhľadom na uvedené skutočnosti odôvodnenie odsudzujúceho rozsudku Špecializovaného trestného súdu nezodpovedá zákonným kritériám v zmysle § 168 Trestného poriadku, keďže v podstate neobsahuje žiadne odôvodnenie, najvyšší súd jeho odvolaniu namietaným uznesením nevyhovел a zamietol ho.

4. Vzhľadom na uvedenú argumentáciu považuje sťažovateľ celý postup konajúcich súdov za ústavne neudržateľný a v postupe najvyššieho súdu, ktorý jeho obdobnú argumentáciu prezentovanú v podanom odvolaní neakceptoval, vidí porušenie svojich označených práv.

5. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti ústavný súd takisto oboznamuje, že ochranu svojich práv uplatnil aj prostredníctvom mimoriadneho opravného prostriedku, dovolania, ktorým napadol namietané uznesenie najvyššieho súdu.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu

6. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 245/2023-14 z 10. mája 2023 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu. V súvislosti s vecným prerokovaním ústavnej sťažnosti 17. mája 2023 vyzval predsedu najvyššieho súdu na vyjadrenie sa k vecnej stránke ústavnej sťažnosti. Na výzvu ústavného súdu reagovala podpredsedníčka najvyššieho súdu podaním č. KP 3/2023-242; Tpj 71/2023 z 29. mája 2023, v ktorom upozornila, že dovolanie sťažovateľa podané proti namietanému uzneseniu najvyššieho súdu bolo uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2TdoV/9/2022 zo 17. apríla 2023 odmietnuté podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku pre nesplnenie dôvodov dovolania, nie z dôvodu neprípustnosti. Uviedla, že dovolací súd reagoval vo svojom rozhodnutí aj na námietky smerujúce proti „*vysloveniu záväzného právneho názoru*“ v skoršom uznesení odvolacieho súdu, ktorým bol zrušený pôvodne oslobodzujúci rozsudok prvostupňového súdu, keď síce stručne, ale jasne konštatoval, že ten bol zrušený práve preto, že súd prvého stupňa nepostupoval podľa kritérií vyplývajúcich z § 2 ods. 12 Trestného poriadku. Podľa jej názoru dovolací súd postupoval plne v intenciách záverov plynúcich z nálezu ústavného súdu zverejneného v Zbierke nálezov a uznesení ústavného súdu pod č. 18/2021, a to jednak vo vzťahu k záveru odvolacieho súdu, že sa súd prvého stupňa pôvodne nevysporiadal so všetkými pre rozhodnutie významnými okolnosťami, a tiež pokiaľ ide o to, že nešlo o pokyn, ako hodnotiť dôkazy, adresovaný súdu nižšieho stupňa. Prostredníctvom vyjadrenia predsedu senátu konajúceho v trestnej veci sťažovateľa takisto najvyšší súd poukázal na znenie § 321 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku a uviedol, že toto ustanovenie pri zrušení napadnutého rozsudku odvolaciemu súdu nekladie ako podmienku jeho aplikácie povinnosť použiť príkaz prvostupňovému súdu na vykonanie ďalších dôkazov, ako to naznačuje sťažovateľ v ústavnej sťažnosti. V tomto kontexte takisto pripomenul, že je potrebné rozlišovať medzi nejasnosťou, neúplnosťou skutkových zistení a nevysporiadaním sa so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie, ktoré rezultujú do chybného výroku napadnutého rozsudku (ako tomu bolo v prípade sťažovateľa) a nejasnosťou a neúplnosťou samotného odôvodnenia napadnutého rozsudku, ktoré však nemá vplyv na správnosť výrokov rozsudku a proti ktorému samotnému (na rozdiel od výroku) nemožno účinne podať odvolanie. V závere dodal, že vytvorenie predstavy obžalovaným, že dokáže prijatie úplatku zakryť vytvorením zdania regulárnej stávk (o zjedenie steaku), nič nemení na jeho trestnej zodpovednosti za trestný čin prijímania úplatku, keďže takýto prípad predstavuje negatívny právny omyl, ktorý je vo vzťahu k trestnej zodpovednosti právne irelevantný a neznalosť zákona neospravedlňuje.

III.2. Replika sťažovateľa

7. Sťažovateľ sa k stanovisku najvyššieho súdu vyjadril podaním doručeným ústavnému súdu 13. júla 2023, pričom v ňom zotrval na dôvodoch podanej ústavnej sťažnosti a uviedol, že podľa jeho názoru v stanovisku najvyššieho súdu absentuje vyjadrenie k zásadnému tvrdeniu ústavnej sťažnosti, že napadnuté rozhodnutie je vo svojej podstate arbitrárnym rozhodnutím a zároveň výsledkom krikľavého, svojvoľného, nelogického a jednostranného vyhodnotenia

skutkového stavu najvyšším súdom v neprospech sťažovateľa na základe hrubého porušenia procesných zásad Trestného poriadku o úprave skutkových záverov odvolacím súdom.

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, keďže na základe obsahu podaní dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Podstatou obsahu ústavnej sťažnosti sťažovateľa je tvrdenie o porušení jeho práv v rámci rozhodovania o jeho odvolaní, kde toto svoje tvrdenie sťažovateľ podporuje argumentáciou o arbitrárnosti odsudzujúceho rozsudku prvostupňového súdu, ktorá nebola v odvolacom konaní vedenom pred najvyšším súdom napravená. Arbitrárnosť prvostupňového rozhodnutia vidí v skutočnosti, keď podľa jeho vyjadrenia prvostupňový súd, odvolávajúc sa na záväznosť právneho názoru odvolacej inštancie, rezignoval na povinnosť prezentovať vlastné vyhodnotenie skutkového stavu a prevzal skutkové závery (nepripustne) formulované odvolacou inštanciou.

10. Ochrana základných práv a slobôd je v zmysle ústavy rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, kde je systém tejto ochrany založený na princípe subsidiarity, podľa ktorého sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov a tiež za dodržiavanie základných práv a slobôd všeobecné súdy. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktorého pri výklade a aplikácii zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva a slobody (obdobne napr. III. ÚS 509/2015).

11. V nadväznosti na uvedené treba pripomenúť aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva a s ňou kompatibilnú judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, kde všeobecný súd nie je povinný dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia (obdobne napr. IV. ÚS 115/03 a III. ÚS 509/2015).

12. Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane základných práv a slobôd, ktoré možno vyvodiť z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci a ústavný súd preto na základe uvedených hľadísk posudzoval aj sťažovateľom namietané uznesenie najvyššieho súdu.

13. Z obsahu odôvodnenia zrušujúceho uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že tento zrušil oslobodzujúci rozsudok Špecializovaného trestného súdu z dôvodu podľa § 321 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, podľa ktorého odvolací súd zruší napadnutý rozsudok aj pre chyby v napadnutých výrokoch rozsudku, najmä pre nejasnosť alebo neúplnosť jeho skutkových zistení alebo preto, že sa súd nevysporiadal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie. Najvyšší súd pritom dôvodil, že prvostupňový súd vykonal vo veci všetky potrebné dôkazy, avšak tieto nesprávne vyhodnotil. Vysvetlil, že považoval vytrhnutie z kontextu niektorých tvrdení obžalovaného sťažovateľa a špecifikovaného svedka bez opory v ďalších dôkazoch za nedostatočné pre použitie zásady *in dubio pro reo*, keď vo veci vykonané ďalšie dôkazy tvoriace ucelenú reťaz ničím nenarušovaných a logicky odôvodniteľných dôkazov nasvedčujú použitiu opačného záveru. Ďalej prezentoval z listinných dôkazov plynúce skutočnosti, ktoré neboli prvostupňovým súdom podľa jeho názoru bližšie vyhodnotené takým spôsobom, aby boli objasnené okolnosti skutkov uvedených v obžalobe, a bez ktorých vyhodnotenia nebolo možné podľa najvyššieho súdu urobiť záver o vine či nevine obžalovaného sťažovateľa. Zároveň tiež uviedol, že prvostupňový súd presvedčivo nevysvetlil, z akého dôvodu oprel svoje rozhodnutie o výpovede obžalovaného sťažovateľa, ktoré najvyšší súd vzhľadom na ich obsah považoval za nekonzistentné, rozporuplné a nepresvedčivé. V nadväznosti na to v podrobnostiach popísal jednotlivé výpovede sťažovateľa a konštatoval, že si z troch verzií vybral prvostupňový súd celkom nepresvedčivým spôsobom verziu najpriaznivejšiu pre sťažovateľa a tohto oslobodil. V nadväznosti na to podrobne popísal výpovede špecifikovaných svedkov ([REDACTED]), ktoré podľa jeho názoru stoja proti výpovediam obžalovaného sťažovateľa (svedkovia, ktorí „z kontextu situácie vyvodili záver, že nešlo o stávk, ale o úplatok, ktorý spočiatku považovali za jemné vydieranie“). V závere prezentoval v štyroch bodoch skutkové závery, ktoré by mal z vykonaných dôkazov za preukázané, ak by bol v postavení prvostupňového súdu (ďalej len „štyri body skutkových záverov“), a uzavrel, že tieto preukázané okolnosti nemali rezultovať v oslobodení obžalovaného spod obžaloby podľa § 285 písm. a) Trestného poriadku („nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý je obžalovaný stíhaný“), pretože podľa názoru najvyššieho súdu niet pochybností, že sa skutok stal.

14. V odôvodnení odsudzujúceho rozsudku Špecializovaný trestný súd, poukazujúc na už prezentované odôvodnenie zrušujúceho uznesenia najvyššieho súdu, poznamenal, že najdôležitejším odkazom, ktorý bol odvolacím súdom pre prvostupňový súd zanechaný, sú skutočnosti citované v štyroch bodoch skutkových záverov na strane 12 zrušujúceho uznesenia najvyššieho súdu, pričom z týchto podľa Špecializovaného trestného súdu vyplýva, že prvostupňový súd pochybil, keď jeho analýza rezultovala v oslobodení obžalovaného, a tiež v nich odvolací súd uvádza, že niet pochybností o tom, že sa skutok stal. Špecializovaný trestný súd v nadväznosti na to zdôraznil záväznosť právneho názoru odvolacieho súdu, a to aj v takej podobe, v akej ho uskutočnil najvyšší súd v zrušujúcom uznesení. Špecializovaný trestný súd poukázal na to, že obžalovaný sťažovateľ vo svojej záverečnej reči spochybnil postup najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho, keď tento podľa neho v podstate prikázal prvostupňovému súdu, ako má rozhodnúť, keď na takýto postup nemá právo. Uviedol, že s touto problematikou sa vysporiadal, „ako to vyplýva z vyššie uvedeného“, a akceptoval tak priebeh udalostí, tak ako to vysvetľujú a opisujú v zrušujúcom uznesení špecifikovaní svedkovia, ktorí vypovedajú, že nešlo o stávk, ale o úplatok, a ktorých výpovede teda podľa najvyššieho súdu stoja proti výpovediam obžalovaného sťažovateľa.

15. Z obsahu odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že sťažovateľ v podanom odvolaní prvostupňovému súdu vytýkal, že skutkové hodnotenie vykonaných dôkazov sa v odsudzujúcom rozsudku obmedzuje iba na dve vety, a to že je právny názor odvolacieho súdu pre prvostupňový súd záväzný a že prvostupňový súd akceptoval priebeh udalostí tak, ako to vysvetľujú svedkovia [REDAKOVANÉ], svedčiaci v neprospech sťažovateľa. Sťažovateľ bol tak toho názoru, že odôvodnenie odsudzujúceho rozsudku nezodpovedá zákonným kritériám uvedeným v § 168 Trestného poriadku, keďže Špecializovaný trestný súd rezignoval na požiadavku riadneho odôvodnenia rozhodnutia s poukazom na záväznosť právneho názoru odvolacieho súdu. Podľa jeho názoru najvyšší súd svojím zrušujúcim uznesením oktrojoval prvostupňovému súdu spôsob hodnotenia dôkazov a skutkové závery z toho vyplývajúce neprípustným spôsobom, keďže v postupe odvolacieho súdu absentuje bezprostrednosť vnímania ústne vykonaných dôkazov. Najvyšší súd v namietanom uznesení reagoval na uvedené odvolacie námietky sťažovateľa uvádzajúc, že v zrušujúcom uznesení odvolací súd vytkol prvostupňovému súdu, že v oslobodzujúcom rozsudku nevysvetlil, z akého dôvodu považoval výpovede obžalovaného sťažovateľa a špecifikovaného svedka v časti, že išlo o regulárne uzavretú stávk, za vierohodnejšie než výpovede svedkov [REDAKOVANÉ], a že následne odvolací súd uviedol okolnosti, ktoré vylučujú záver uvedený v oslobodzujúcom rozsudku o tom, že nebolo preukázané, že sa skutok stal, teda že v prípade oslobodenia obžalovaného sťažovateľa by prichádzalo do úvahy len oslobodenie podľa § 285 písm. b) alebo c) Trestného poriadku. Takisto dôvodil, že v zrušujúcom uznesení odvolací súd prvostupňový súd nezaväzoval k tomu, akým spôsobom má hodnotiť dôkazy, avšak konštatoval, že v zmysle § 321 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku sa prvostupňový súd nevysporiadal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie, pričom jeho úlohou bude sa po vrátení veci s týmito okolnosťami vysporiadať. Argumentoval, že v zmysle § 327 ods. 1 Trestného poriadku súd, ktorému bola vec vrátená, je viazaný právnym názorom vysloveným v rozhodnutí odvolacieho súdu a v duchu uvedeného bol prvostupňový súd po vrátení veci viazaný len dôvodom zrušenia rozsudku podľa § 321 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku a v jeho intenciách bol povinný vec znovu prejednať a rozhodnúť. Vo vzťahu k odvolacím námietkam sťažovateľa, že v odsudzujúcom rozsudku absentuje riadne odôvodnenie, najvyšší súd dôvodil, že prvostupňový súd po tom, čo v odsudzujúcom rozsudku zrekapituloval priebeh konania od podania obžaloby do vydania prvého rozsudku, na stranách päť až pätnásť odcitoval podstatnú časť tohto svojho predchádzajúceho rozhodnutia, pričom na strane šesťnásť uviedol, že táto časť odôvodnenia rozsudku nebola ďalším priebehom konania nijako ovplyvnená, a teda podľa najvyššieho súdu v napadnutom rozsudku je uvedené, z akých dôvodov prvostupňový súd uznal sťažovateľa za vinného.

16. Podľa § 168 ods. 1 Trestného poriadku ak rozsudok obsahuje odôvodnenie, súd v ňom stručne uvedie, ktoré skutočnosti vzal za dokázané, o ktoré dôkazy svoje skutkové zistenia opiera a akými úvahami sa spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov, najmä ak si navzájom odporujú. Z odôvodnenia musí byť zrejmé, ako sa súd vyrovnal s obhajobou, prečo nevyhovel návrhom na vykonanie ďalších dôkazov a akými právnymi úvahami sa spravoval, keď posudzoval dokázané skutočnosti podľa príslušných ustanovení zákona v otázke viny a trestu. Ak rozsudok obsahuje ďalšie výroky, treba odôvodniť aj tieto výroky.

17. Všeobecné súdy, ak majú učiniť spravodlivému procesu zadosť, sú povinné svoje konečné rozhodnutie dostatočným spôsobom, jasne, určito a presvedčivo odôvodniť vo vzťahu

k vyriešenému výroku. Odôvodnenie odsudzujúceho rozsudku Špecializovaného trestného súdu tieto požiadavky nespĺňa. Na nedostatky odôvodnenia odsudzujúceho rozsudku sťažovateľ v uplatnenom odvolaní poukázal, avšak zo strany odvolacieho súdu v namietanom uznesení nedostal podľa názoru ústavného súdu akceptovateľnú odpoveď.

18. Ústavný súd sa plne stotožňuje s konštatovaním najvyššieho súdu prezentovaným v odôvodnení namietaného uznesenia, že viazanosť právnym názorom formulovaným odvolacím súdom v zrušujúcom uznesení sa vzťahovala na dôvod zrušenia, ktorý najvyšší súd formuloval vo výroku svojho rozhodnutia a ktorý bližšie vysvetlil aj v odôvodnení tohto rozhodnutia (a ktorým bolo nevysporiadanie sa so špecifikovanými okolnosťami veci významnými pre rozhodnutie). Z obsahu odôvodnenia zrušujúceho uznesenia najvyššieho súdu, tak ako je to popísané v bode 13 tohto rozhodnutia, je zjavné, že úlohou Špecializovaného trestného súdu po zrušení oslobodzujúceho rozsudku a vrátení mu veci na ďalšie konanie bolo vysporiadať sa s otázkou dôveryhodnosti proti sebe stojacich výpovedí (na jednej strane výpovedí sťažovateľa a špecifikovaného svedka, ktorí prezentovali posudzované konanie ako regulárne uzavretú stávkku, na druhej strane výpovedí špecifikovaných svedkov, ktorí posudzované konanie prezentovali ako „jemné vydieranie“, resp. vypýtanie si a poskytnutie úplatku). Išlo teda o potrebu vyhodnotenia dvoch skupín navzájom si odporujúcich dôkazov a na to nadväzujúce vyvodenie skutkových záverov. Obsah odôvodnenia odsudzujúceho rozsudku Špecializovaného trestného súdu však svedčí o tom, že sa tento splneniu označenej „úlohy“, ktorá mu bola nadriadenou inštanciou celkom regulárne uložená, vyhol, keď bez predchádzajúcej vysvetľujúcej úvahy v otázke hodnotenia uvedených dôkazov iba konštatoval, že prijal ako pravdivú verziu prezentovanú vo výpovediach špecifikovaných svedkov o poskytnutom úplatku. Ústavný súd na tomto mieste uvádza, že na stranách päť až pätnásť odsudzujúceho rozsudku Špecializovaného trestného súdu, na ktoré poukazuje najvyšší súd v namietanom uznesení, je síce odcitovaná podstatná časť jeho predchádzajúceho oslobodzujúceho rozsudku, avšak táto časť neobsahuje požadované vysporiadanie sa s okolnosťami významnými pre rozhodnutie (posúdenie dôveryhodnosti proti sebe stojacich výpovedí), a teda v konečnom dôsledku uvedenie dôvodov, na základe ktorých prvostupňový súd uveril verzii špecifikovaných svedkov usvedčujúcich sťažovateľa a uznal ho za vinného. Je totiž celkom zřejmé, že predmetná časť, ktorá tvorila obsah odôvodnenia oslobodzujúceho rozsudku Špecializovaného trestného súdu, obsahuje hodnotiace úvahy, ktoré vyústili do záveru o nevine sťažovateľa. Nemožno si samozrejme nevšimnúť, že najvyšší súd v odôvodnení zrušujúceho uznesenia okrem záväzného právneho názoru (o potrebe vysporiadať sa s relevantnými otázkami dôveryhodnosti proti sebe stojacich výpovedí) naformuloval aktivisticky, nad rámec, spomínané štyri body skutkových záverov („ako by on sám hodnotil skutkový stav, ak by bol v postavení prvostupňového súdu“), tieto však nemohli nahradiť a ani nenahrádzali povinnosť prvostupňového súdu prezentovať vlastné právne úvahy týkajúce sa hodnotenia dvoch skupín proti sebe stojacich dôkazov. Prevzatie hodnotiacich záverov kreovaných (nad rámec) odvolacou inštanciou, pred ktorou dokazovanie vykonané nebolo, je totiž v rozpore so zásadou bezprostrednosti, v zmysle ktorej môže súd pri rozhodovaní prihliadať len na tie dôkazy, ktoré v súdnom konaní aj vykonal, t. j. súd má rozhodnúť na základe vytvorenia si bezprostredného názoru z vykonaného pojednávania.

19. Ako už bolo povedané prostredníctvom citovanej judikatúry ústavného súdu, všeobecný súd poskytujúci ochranu účastníkovi konania je povinný poskytnúť mu ju v požadovanej kvalite, ktorej zodpovedá odôvodnenie rozhodnutia reflektujúce na všetky zásadné otázky. Ide pritom

o otázky, ktoré majú pre vec zásadný význam. Takouto otázkou zásadného významu je aj otázka vyhodnotenia vykonaných dôkazov, zvlášť v situácii, kde existujú proti sebe stojace skupiny dôkazov (ako tomu bolo aj v prípade sťažovateľa). Napokon, prezentovanie úvah, ktorými sa všeobecný súd pri vyhodnocovaní vykonaných dôkazov spravoval, predstavuje zákonom predpísanú náležitosť odôvodnenia rozsudku. Z predchádzajúcich záverov vyplýva, že v odsudzujúcom rozsudku Špecializovaného trestného súdu dotknutá úvaha absentovala a napriek odvolacím námietkam sťažovateľa najvyšší súd v odvolacom konaní túto neprípustnú situáciu aproboval. Uvedené zistenie tak vedie ústavný súd k záveru o porušení základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru a v dôsledku uvedeného aj k záveru o sekundárnom porušení základného práva na osobnú slobodu zaručeného čl. 17 ods. 2 ústavy namietaným uznesením najvyššieho súdu (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Zrušenie rozhodnutia a vrátenie veci na ďalšie konanie

20. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti a svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím boli porušené práva alebo slobody, takéto rozhodnutie zruší. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie. V súvislosti s návrhom sťažovateľa na zrušenie namietaného uznesenia a na vrátenie veci najvyššiemu súdu na nové konanie ústavný súd dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel, preto namietané uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu), v ktorom je najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Pokiaľ ide o návrh sťažovateľa na zrušenie uznesenia najvyššieho súdu a odsudzujúceho rozsudku Špecializovaného trestného súdu, uvádza, že tieto rozhodnutia neboli predmetom konania o ústavnej sťažnosti sťažovateľa (sťažovateľ nenavrhol vyslovenie základných práv týmito rozhodnutiami). Preto nemohol pristúpiť k ich zrušeniu (bod 4 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

21. Sťažovateľ si uplatnil aj náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastúpením. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Zároveň vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2021, ktorá bola 1 163 eur, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2022. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2022 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 193,83 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 11,63 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 205,46 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2022, za dva úkony právnych služieb (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) predstavuje sumu 410,92 eur. Ústavný súd rovnako vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2022, ktorá bola 1 252 eur, keďže šlo aj o úkon právnej služby vykonaný v roku 2023. Odmena za jeden úkon právnych služieb

za rok 2023 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky predstavuje sumu 208,67 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 12,52 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 221,19 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2023 (vyjadrenie k stanovisku všeobecného súdu). Keďže právny zástupca sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, celková suma za všetky tri úkony právnych služieb bola zvýšená o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Ústavný súd teda sťažovateľovi priznal náhradu trov konania v sume 758,53 eur (bod 3 výroku nálezu).

22. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. októbra 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu